

JIMBOLIA

Sediul consiliului local: Jimbolia,
str. T. Vladimirescu nr. 81,
telefon 0256/360764, fax 0256/360784
Adresă pagină internet: www.jimbolia.ro

Coordonate:

45° 47' 30" lat. N;
20° 43' 20" long. E;

Repere istorice:

1332-1335 - așezarea este atestată documentar în dijmele papale sub numele de „Chumbul”;

-așezarea va purta în evul mediu și alte denumiri: **Chombol, Csomboly, Zsomboly;**

sec. al XVII-lea - otomanii pradă și pustiesc așezarea;

1723 - harta contelui **Claude Florimund Mercy** arată Jimbolia ca fiind nelocuită;

1766 - încep colonizări masive cu populație adusă din vestul Germaniei, organizate de consilierul imperial **Johann Wilhelm von Hildebrand;**

-se întemeiază două localități distincte: **Hatzfeld și Landestrau**, contopite în anul 1768 sub numele de **Hatzfeld** (după numele prim-ministrului împărătesei Maria Theresia, **Hatzfeld-Gleichen** (1718-1793);

-coloniștii proveneau din posesiunile Casei de Austria: Trier, Mainz, Badische Pfalz, Lotharingia și Luxemburg;

-de la Regensburg la Pancevo coloniștii au navigat pe plute;

-deși țăran (bauer) sărac, colonistul nu era acceptat în Banat dacă nu avea economii de 100 de guldeni;

1778-1890 - localitatea Hatzfeld face parte din Comitatul Torontal cu capitala la Becicherecu Mare (azi Jarko Zrenjanin, în Banatul sârbesc);

1823 - se constituie primele bresle meșteșugărești;

Castelul Csito a fost demolat de proprietari în anii '30 și vândut cărămidă cu cărămidă

1857 - se dă în folosință prima cale ferată publică pentru mărfuri și călători de pe teritoriul de azi al României (linia Jimbolia-Timișoara), cea mai veche de pe teritoriul județului Timiș;

1863 - se construiește castelul „Csito”, în afara orașului, înspre granița cu Serbia după planurile lui **Ybl Miklós**, arhitect al Parlamentului și al Operei din Budapesta;

1864 - începe activitatea la Fabrica de țiglă și cărămidă „Bohn”;

1866 - este așezată în centrul localității statuia **Sfântului Florian**, martir creștin considerat a fi protectorul orașului și al pompierilor, reprezentat de obicei cu găleata de stins focul în mâna stângă;

1866 - se deschide Cazinoul cu o bibliotecă care va aduna în anul 1934 aproape 10 000 de volume;

1868 - se deschide prima bancă;

1870 - se inaugurează „Moara cilindrică cu aburi”;

1872 - ia ființă „Asociația agricultorilor” din Jimbolia, fiind prima de acest fel din Banat;

1873 - o epidemie de holeră face peste o mie de victime;

1875 - se înființează prima formație voluntară de pompieri;

1878 - începe activitatea Fabricii de pălării „**Rudolf Decker & Co**” S.A.;

1878 - se ridică Palatul Administrativ;

28 martie 1884 - se naște **Burghardt Rezső**, pictor la Academia de Bellea Arte din Budapesta (d.5.05.1963);

1887 - apare primul ziar al Jimboliei, „**Hatzfelder Zeitung**” (până în 1941);

1 aprilie 1887 - se naște **Peter Jung**, ziarist, scriitor, autorul frumoasei poezii „**Du meine Heimat, mein Banat! / O, vatra mea, o, drag Banat!**”, doar una dintre cele peste 10 000 de poezii scrise de Peter Jung (d.24.06.1966);

1891 - se deschide prima baie comunală;

1895 - se deschide Abatorul orașenesc (ca Societate pe Acțiuni);

JIMBOLIA

1909 - se dă în folosință centrala termoelectrică orășenească;

1910 - pictorul **Ștefan Jäger** se stabilește în Jimbolia și își va petrece restul vieții aici (la 16 martie 1962 va fi înmormântat la Jimbolia, lângă mama sa Magdalena);

- în orașul pe care **Jäger** l-a îndrăgit atât de mult există azi un Muzeu dedicat operei pictorului șvab;

1919-1924 - Jimbolia aparține Regatului sârbo-croato-sloven (ca parte a județului Beograd) sub numele de **Dzombolj**, denu-

mire dată orașului, se pare, de bulgarii bănațeni;

1921 - își începe activitatea Fabrica de piepteni și nasturi S.C. „Venus” S.A.;

10.04.1924 - în urma unui schimb de teritorii cu Regatul sârbo-croato-sloven, Jimbolia revine Statului Român;

- Jimbolia a fost vizitată de regele **Ferdinand I Întregitorul**;

17 decembrie 1924 - se naște **Hans Wiesmayer**, medic și atlet;

1925 - Jimbolia era reședința plasei care administra localitățile Cărpiniș, Iecea Mare, Iecea Mică, Cenei, Bobda, Checea, Beregsău Mic;

1936 - în localitatea erau 2091 de case, un gimnaziu, cinci școli primare de stat, școală particulară, fabrici, mori, bănci, farmacie, spital de psihiatrie (în așezare existau nouă medici), cabinete de avocatură (unsprezece avocați), oficiu poștal, gară, post de poliție de frontieră, batalion de grăniceri;

1944 - în oraș funcționau trei școli cu predare în limba germană: o școală de băieți și două de fete;

1948 - este numit preot ortodox al parohiei Jimbolia **Mihail (Marcel-Marcu) Avramescu**, scriitor, un important colaborator al lui **Mircea Eliade**;

- sunt naționalizate întreprinderile „Bohn” (botezată „Ceramică - țiglă”), „Venus” („Szabó Árpád” - nasturi), „Union” („Schmidt Matei” - pălării, apoi se afiliază acesteia fabrica

„Decker” - încălțăminte), „Schmidt” și „Merky”, numită „Horia” - încălțăminte), „Topitoria de cânepă Trăilescu” („Topitoria Jimbolia”), „Moara Prohászka” („Moara Jimbolia”), „Moara Panonia”, Banca Victoria, Băncile Unite Bănățene, Banca Timișoarei etc.;

27.09.1951 - grănicerii iugoslavi („titoiști”) trag focuri de armă asupra bornei de frontieră 94 de la Jimbolia, ucigându-l pe grănicerul român **Ioan Călin**;

25 decembrie 1955 - s-a născut **Valentin Dinescu**, jurist, om politic, fost consilier județean, senator de Timiș, 2000-2004, 2004-2008 (d.12.01.2008);

anii '60 - între Jimbolia și Cărpiniș se construiesc blocuri pentru 250 de muncitori de la fermele Comtim, locul primind numele de **Clarii VII**, considerat cartier al Jimboliei;

19.09.1965 - germanii din Jimbolia reiau sărbătorirea Kirchweih-ului, la eveniment participând aproape o mie de tineri șvabi;

1 noiembrie 1966 - se naște prozatoarea și jurnalista **Lidia Handabura** (Lidia Anelore Mușat);

1968 - Jimbolia este a treia așezare ca număr de locuitori din județul Timiș, după Timișoara și Lugoj;

16 octombrie 1968 - se naște **Marcel Băban**, jucător de fotbal în campionatul României, Poloniei și Cehiei;

1981 - orașul avea 15 259 de locuitori;

1993 - se închide S.C. „Canabis” S.A. (Fabrică de prelucrare a tulpinilor de cânepă), fiind disponibilizați 300 de angajați;

1993 - Asociația Pompierilor Civili „Florian” Jimbolia, cu sprijinul Primăriei, înființează Muzeul Pompierilor „Florian”;

1994 - se închide S.C. „Soceram” S.A. și astfel trec în șomaj peste 1 000 de angajați;

1995 - apare săptămânalul „Observator de Jimbolia”, editat de viitorul primar al orașului, **Gábor Kaba**;

4.04.1996 - are loc deschiderea oficială a Muzeului „Ștefan Jäger” (noua construcție), ridicat pe locul fostei Case Memoriale, cu sprijin financiar al landului german Bavaria;

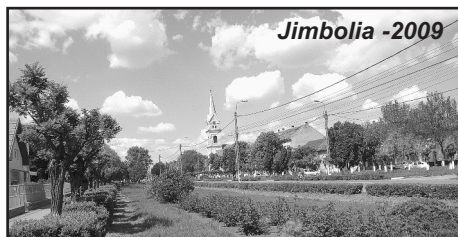
- atelierul din muzeu cuprinde obiecte care au aparținut pictorului Ștefan Jäger și 11 lucrări în ulei, ulei, acuarele și schițe;

1995 - poetul **Petre Stoicala** vârsta de 64 de ani părăsește definitiv capitala României, întemeind în orașul Jimbolia „**Fundația culturală româno-germană**”;

1997 - are loc prima ediție a sărbătorii intitulate **Zilele Jimboliene**, organizată de Casa

JIMBOLIA

de Cultură;
11.08.2000 - este inaugurată Casa memorială „Dr. Karl Diel”;
1.01. 2001 - apare primul număr al **Buletinului Informativ** al Primăriei Jimbolia;
12.01.2002 - la Biblioteca Orășenească este dezvelit monumentul închinat poetului Mihai Eminescu;
8.03.2002 - este dezvelit bustul din bronz al poetului revoluționar maghiar **Petői Sándor**, amplasat în piața centrală a Jimboliei;

2002 - Jimbolia avea **11 605 locuitori**; -prin străduința **Elisabetei Anton** (Germania) se deschide Centrul de zi „Nu mă uita” pentru persoanele cu dizabilități;
2003 - apare publicația „Jimbolianul”, dar pentru scurt timp;
14.03.2004 - apare publicația „Gazeta de Jimbolia” (închisă în 8.06.2007);
2006 - este înființată Școala de fotbal „Marcel Băban”;
9-10.06.2007 - are loc prima ediție a acțiunii cicloturistice în zona de frontieră, „**Jimbocicleta**”;
15.06.2007 - apare primul număr al publicației „**Gazeta bănățeană**”;
14.09. - este inaugurat **Muzeul Presei „Sever Bocu”**, primul de acest fel din România;
5.11.2007 - a fost inaugurat **Muzeul Căilor Ferate** din Jimbolia;
10.02.2011 - la restaurantul Bulevard a fost lansat volumul **BÉLA KAMOCSA „Blues de Timișoara. O autobiografie”** (coautor **Tinu Pîrvulescu**);
11.05.2011 - Uniunea Jurnaliștilor din Banatul Istoric îi acordă primarului **Kaba Gábor** titlul de **Primar al anului 2010** și medicului

Ștefan Costea Diploma și Placheta de Excelență;

15 august 2011 - Aurel și Eleonora Câmporean sunt nașii rugii românești, sărbătoare la care au fost invitați artiști din Kikinda (Serbia), Torda și Mako (Ungaria), dar și din Coșteiu și Dudeștii Vechi;

16.07.2013 - Centrul de zi pentru copii cu dizabilități „**Nu mă uita**” a fost reabilitat, modernizat și echipat cu fonduri europene;

Populația stabilă la 1 ianuarie 2013 - total

= 10 808 persoane, din care:

- masculin = 5 204 persoane

- feminin = 5 604 persoane

Numărul locuințelor la 1 ianuarie 2013 =

4171

Instituții școlare: Liceu Tehnologic; Școală

gimnazială; Grădinițe: 4;

Instituții sanitare: Spital „Dr. K. Diel”; Policlinica orășenească; Dispensare medicale: patru; Farmacii umane: trei; Circumscripția sanitar-veterinară; Farmacii veterinare: patru;

Instituții culturale: Casa de Cultură; Muzeul „Ștefan Jäger”; Muzeul Pompierilor „Floriant”; Muzeul Presei „Sever Bocu”; Muzeul Căilor Ferate, Casa memorială „Dr. Karl Diel”; Fundația culturală româno-germană „Petre Stoica”; Cafeneaua literară „Apunake”; Biblioteca orășenească „Mihai Eminescu” (fondată în anul 1948);

Baze sportive și de agrement: Stadionul de fotbal „Thierjung Árpád” Jimbolia; Sala de sport școlară Jimbolia; Ștrandul termal Jimbolia; Sala de sport din incinta Ștrandului Termal; Bălțile din apropierea orașului;

Biserici: Biserică ortodoxă română Jimbolia (1942); Biserici romano-catolice: două; Biserici greco-catolice: două; Biserica Adunarea lui Dumnezeu „Exodul”; Casă de rugăciune reformată (1993); Biserica creștină baptistă; Biserică penticostală „Salem”;

Ruga și alte manifestări cultural-religioase: Ruga jimboliană-15 august; Raliul orașului Jimbolia-luna iunie; Festivalul euroregional de muzică blues „Jimbo blues” - luna iulie; „Zilele Jimboliene” - Sărbătoarea orașului, luna august;

CETĂȚENI DE ONOARE

Petre Drăgan, Dirk Gaerte, Heidinger Helmuth (1996), **Döring Helmuth** (1999); **Petre Stoica** (2000), **Adalbert Coestner** (2001), **Hans Wiesenmayer** (2005), **Elisabeta Anton, Josef Koch, Hans Werner Krutsch** (2008).

JIMBOLIA

PROTECTORUL
ORAȘULUI

În anul 1866, în centrul Jimboliei, localnicii înălțau statuia Sfântului Florian, cea care va deveni în timp un simbol al orașului, sfântul fiind considerat protector al Jimboliei și al pompierilor localnici, aceasta după înființarea formațiunii de pompieri voluntari din Jimbolia, la anul 1875.

Florian nu adora zeii romani și de aceea a fost pedepsit de autorități, fiind trimis în exil în nord-estul Austriei de azi, la Sankt Pölten. Nu numai că nu s-a închinat zeilor romani, dar, mai mult, a ajutat un grup de creștini în păstrarea credinței acestora. Drept pedeapsă, a fost ucis în chinuri. Martirul creștin executat la 4 mai 304 de romani în Lauria (Lorch, Austria). Asociația Pompierilor Civili

din Jimbolia, având sprijinul Primăriei orașului și al Muzeului Banatului din Timișoara, a înființat la anul 1993 **Muzeul pompierilor „Florian”**, pentru a cinste activitatea pompierilor începută în anul 1875. Colecția Muzeului „Florian” deține obiecte și dotări specifice formațiilor voluntare de pompieri din Banat din perioada anilor 1880 - 1970, dar și tablouri sau fotografii, documente specifice, diplome ori trofee obținute de-a lungul anilor de pompierii voluntari la concursurile profesionale. Statui ale Sfântului Florian au fost ridicate și-n alte localități din Banat și Ardeal, cum ar fi cea din orașul Carei (județul Satu Mare, secolul al XVIII-lea), cea din localitatea Sânpetru German sau cea din cartierul Aradul Nou (municipiul Arad), ultima realizată în anul 1869 din donațiile familiei Dambacher și ale lui Anton Sachs. Mucenicul Florian din Aradul Nou este reprezentat în uniformă ofițerilor romani, cu coif pe cap, având în mâna dreaptă un ulcior cu apă pentru stingerea incendiilor, iar în mâna stângă un steag.

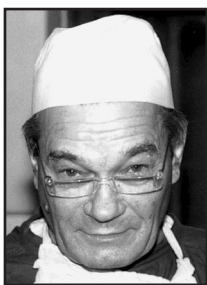
UN MARE CHIRURG

Dr. Karl Diel (1855 - 1930) a practicat medicina în Jimbolia ca medic chirurg, ca șef al secției de chirurgie încă de la înființarea Spitalului orașenesc din Jimbolia (1896). În toamna anului 1919, când a avut loc evacuarea parțială a Spitalului Militar din Timișoara, cazurile

chirurgicale de aici au fost transferate către spitalul orașenesc din Jimbolia, condus de dr. Diel. Între 1920-1928 acesta a fost numit director al spitalului, dar coordona și activitatea unui sana-

toriu privat. Cazuistica doctorului Diel a fost una impresionantă, el efectuând de-a lungul carierei sale peste 50 000 de intervenții și operații. Ca semn al prețurii sale, în anul 1940 Colegiul Medicilor din Banatul acelor timpuri, prin contribuția populației orașului Jimbolia, a ridicat un bust în memoria marelui chirurg dr. Karl Diel. La 11 august 2000, cu ocazia celei de-a treia ediții a sărbătorii „Zilele Jimboliene”, a fost inaugurată Casa memorială „Dr. Karl Diel”, grație efortului depus de strănepoata eminentului chirurg, prof. univ. dr. Pia Brânzeu, dar și cu sprijinul dat de Primăria orașului Jimbolia.

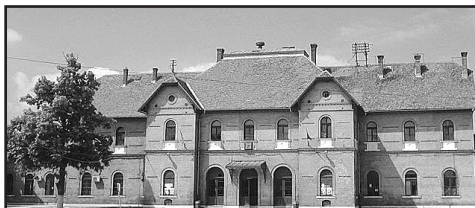
DR. PETRU DRĂGAN

Se naște în 2 februarie 1932 la Jimbolia. Absolvent al Liceului „C.D. Loga” din Timișoara (1951). Absolvent al Facultății de Medicină din Timișoara (1957). Medic primar urolog (1971). Doctor în Medicină al UMF Timișoara (1971). Conduce echipa care a efectuat primul transplant cu rinichi prelevat de la cadavru în România (1981). A fost promotorul introducerii endourologiei joase din Timișoara și din țară. Șeful Disciplinei de Urologie a Universității de Medicină și Farmacie Timișoara, Șeful Clinicii Urologice Timișoara (1987). Profesor universitar la Disciplina de Urologie (1990). Membru al Academiei de Științe Medicale Române (1996). Ordinul Național „Pentru Merit” în grad de Mare Ofițer (2000), Cetățean de Onoare al Orașului natal, Jimbolia (1966), Cetățean de Onoare al Municipiului Timișoara (2002). A trecut la cele veșnice în toamna anului 2007.

JIMBOLIA

MUZEUL CĂILOR FERATE

La 15 noiembrie 2007, cu ocazia aniversării a 150 de ani de la darea în exploatare a liniei de cale ferată Szeged - Kikinda - Jimbolia - Timișoara, s-a deschis, în prezența ministrului de atunci al transporturilor Ludovic Orban, și a primarului orașului, Kaba Gábor, Muzeul Căilor Ferate, în apropierea Gării din Jimbolia. Gara construită în anul 1857 avea trei peroane desfășurate pe o lungime de o sută de metri. Proiectantul primei gări a orașului Jimbolia a fost directorul general al companiei St.E.G.-Staats Eisenbahn Gesellschaft - un francez, Jules Maniel. Cu prilejul inaugurării muzeului a fost lansată o lucrare trilingvă (română, maghiară, sârbă) dedicată evenimentului, iar Asociația Filatelică Timișoara a editat două plicuri speciale cu imagini ale Gării de Nord din Timișoara și a celei din Jimbolia. Realizarea muzeului a fost inițiată de Primăria orașului Jimbolia în colabo-

UNIC ÎN ROMÂNIA

Muzeul Presei Românești din Jimbolia a fost inaugurat în ziua de 14 septembrie 2007, ca o primă instituție de acest fel în România, rară chiar și în Europa (în Germania, la Aachen, și în Portugalia).

Muzeul a primit numele lui **Sever Bocu**, fruntaș bănățean născut la Șiștarovăț, cel care în anul 1917 scotea la Kiev pentru prizonierii de război români din lagăre un ziar numit „România Mare”. Gazetar la „Tribuna” din Arad, „Vestul” și „Voința Banatului” din Timișoara, deputat în anul 1921, guvernator al ținutului Timiș între 1938 - 1940, ales la anul 1946 deputat de Timiș-Torontal, arestat în anul 1950, Sever Bocu a fost dus în temnița de la Sighetul Marmăției, acolo unde sfârșește din viață în ianuarie 1951. Doriința responsabililor Muzeului Presei Românești „Sever Bocu” a fost și este aceea de a colecționa presă - indiferent de limba de apariție - din toată România. Punctul de plecare al muzeului l-a constituit colecția de ziare a Fundației poetului Petre Stoica (Fundația deține peste 15.000 de volume în limbile

română și germană, unele de mare valoare bibliografică, colecții numismatice, filatelice, cartofilie, ex-libris, importante manuscrise aparținând unor scriitori români și germani, tablouri, gravuri, obiecte casnice). Muzeul Sever Bocu se află în posesia a numeroase almanahuri și calendare (secolele XIX-XX), a unor documente legate de viața internă a publicațiilor (legitimații, plicuri etc.), fotografii de epocă, o bibliotecă de specialitate destul de vastă care tratează domeniul mediei scrise. Încăperile muzeului adăpostesc specimene de ziare rare, fotografii din viața cotidiană a tipografilor, desene de presă, o tiparniță și alte piese de folosință tipografică. Este prezentă și presa apărută după 1989, cu precădere primul număr al fiecărei publicații postdecembriste, dăruit muzeului unicat din Jimbolia.

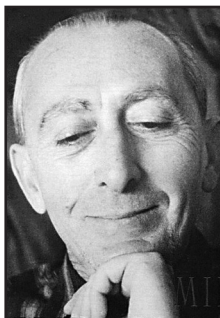
Primul curator al muzeului a fost publicistul **Vali Corduneanu**.

JIMBOLIA

AVRAMESCU,
ENIGMATICUL

Unul dintre personajele cele mai "fascinante, excentrice și enigmatice" ale filosofiei, teologiei și literaturii românești din secolul XX, **Mihai Avramescu** (1909-1984) a trăit vreme îndelungată la Jimbolia. **Marcu-Mihai Avramescu** era inițiat în ezoterism, fiind un adept al francezului René Jean Marie Joseph Guénon (Abd al-Wahid Yahya). Avramescu este cel care l-a stimulat în această direcție pe prietenul său Mircea Eliade, cu care a editat, la începutul anilor '30, revista de conținut ezoteric „**Memra**” („cuvânt”, în limba ebraică). Va debuta în „**Bilete de papagal**” a lui Tudor Arghezi sub numele de Marc Abrams (1928) cu schița „Urangutanul din calorifer”. Are apoi accente literare urmuziano-kabalistice (sub pseudonimul **Jonathan X. Uranus** se manifestă ca un apropiat al cercurilor de avangardă). Considerat magician, astrolog, grafolog, fizionomist, ghicitor, ocultist etc., cu o viață boemă extravagantă, în 1936 se botează ortodox. În 1939 e student al Facultății de Teologie din București. Își întrerupe studiile din cauza politicii rasiale a regimului Mareșalului Ion Antones-

cu. Își susține licența abia în anul 1949, cu teza **Qabbalah. Gnosa tradițională a Legii Vechi**. Este hirotonit în anul 1951 preot la Biserica Albă. Părintele Mihail va sluji la Stavropoleos, Schitul Maicilor și Uricani. Divorțează și este transferat preot paroh la Tulcea, apoi în Banat, la Jimbolia (1962). Personalitatea iradiantă a părintelui Mihail Avramescu i-a influențat în anii '70 pe **Mandics György** - matematician, antropolog literar, exeget barbilian, ufolog, dar și pe criticul literar **Cornel Ungureanu**, ori pe poeții **Șerban Foață** și **Marcel Tolcea**. **Claudio Mutti**, filosof și eseist italian trecut la islamism sub numele de **Omar Amin**, în cartea sa „**La Grande Influence de Rene Guenon en Roumanie**” (Akribeia, Saint-Genis-Laval, 2002) notează: „Printre cei care l-au frecventat la Jimbolia, în afara lui Cornel Ungureanu, Șerban Foață, Mandics György, se afla și un tânăr de 18 ani, **Marcel Tolcea** (...). În anii '90, Profesorul Tolcea va ține la Universitatea de Vest un curs despre științele tradiționale, va lua asupra sa traducerea volumului **Symboluri ale științei sacre** (dedicat memoriei Părintelui Avramescu) și va susține o teză de doctorat despre Mircea Eliade și Rene Guenon”.

HANS, CAMPIONUL JIMBOLIEI

„**Medicul Hans Wiesenmayer**”, se arată în motivația prin care i s-a acordat în anul 2005 titlul de cetățean de onoare al orașului Jimbolia, „s-a născut la data de 17 decembrie 1924 în Jimbolia, în anul 1954 a absolvit Facultatea de Medicină și a profesat ca medic la Clubul Dinamo și la Federația Română de Atletism. S-a specializat în medicină sportivă și gimnastică medicală. Hans Wiesenmayer este considerat cel mai renumit sportiv care s-a născut în Jimbolia, având performanțe importante: în 1942 câștigă campionatul național de decatlon, iar în 1943 obține locul I la Campionatul Național de atletism la săritura în lungime. În anul 1949 ajunge la clubul „Dinamo” București și între anii 1949-1958 cucerește aproximativ 40 de titluri naționale la 100 metri, 200 metri, 400 metri lungime, triplusalt, decatlon, 4 x 100 metri, 4 x 400 metri. A realizat recorduri naționale la lungime și 400 metri plat. A cucerit victorii la Campionatele Internaționale ale României în întrecerile bilaterale cu Bulgaria, Belgia, Elveția, URSS (la lungime), Franța, Norvegia, RDG (la 100 metri, 200 metri, 400 metri și la ștafeta de 4 x 400 metri, în 1957, ultimul concurs internațional la care a participat). În anul 1958 este suspendat din activitatea sportivă și exclus de la Clubul „Dinamo”, datorită „originii nesănătoase” și activează ca medic sportiv la Spitalul Grivița - București. În anul 1961 i se ridică suspendarea și cucerește ultimul titlu de campion național la 400 metri plat sub culorile Clubului „Progresul” București. În anul 1969 face parte dintr-o delegație sportivă care vizitează R.F.G. și nu se mai întoarce în România. Ca un omagiu adus atletului bănățean, sala de înot a orașului Jimbolia poartă numele de „**Hans Wiesenmayer**”.

